

Sygn. akt

III AUa 1493/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 kwietnia 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda (spr.)
	Sędziowie:	SSA Marta Pańczyk-Kujawska SSA Urszula Kocylowska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **15 kwietnia 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **29 października 2013 r.** sygn. akt **IV U 208/13**

u c h y l a zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania **Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.**

Sygn. akt III AUa 1493/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 stycznia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. odmówił wnioskodawcy S. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, powołując ogólnie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, że zgodnie z art. 184 w/w ustawy, ubezpieczonemu mężczyźnie po osiągnięciu wieku 60 lat przysługuje prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat - w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wynoszący 15 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i rozwiązał stosunek pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, w szczególności nie przedstawił żadnego świadectwa potwierdzającego taką pracę.

W odwołaniu od powyższej decyzji S. G. zakwestionował jej prawidłowość. Wskazał, że przepracował ponad 25 lat jako spawacz elektryczny i gazowy, a także jako blacharz. Stwierdził, że nie może przedłożyć świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach, gdyż zakłady pracy, w którym był zatrudniony zostały zlikwidowane, a wykonywanie pracy w warunkach szczególnych przez okres ponad 15 lat mogą potwierdzić świadkowie, którzy byli jego współpracownikami.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie i powtórzył argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 29 października 2013r., Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił odwołanie.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca ukończył 60 lat, posiada łączny okres składkowy i nieskładkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wynoszący 28 lat, 10 miesięcy i 28 dni, nie jest członkiem OFE i nie pozostaje w zatrudnieniu. Za sporną uznał kwestię wykazania przez skarżącego 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Na podstawie materiału dowodowego, w tym zeznań świadków i zeznań samego wnioskodawcy, Sąd ustalił, że S. G. rozpoczął pracę w Spółdzielni (...) w S. Oddział we F. 1 września 1967r. na stanowisku początkowo uczeń zawodu, następnie jako ślusarz. Pomimo takiego określenia stanowiska pracy, wnioskodawca do końca 1970r. pracował wyłącznie przy spawaniu elektrycznym. Okres zatrudnienia w szczególnych warunkach po zatrudnieniu wnioskodawcy w wyniku zakończenia nauki zawodu wyniósł 2 lata i 8 miesięcy. W okresie od 1 września 1973r. do 24 sierpnia 1974r. był zatrudniony w Gospodarstwie (...) w S.. Wnioskodawca pracował tam stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza warsztatowego. Wnioskodawca wykonywał wyłącznie prace przy spawaniu elektrycznym i gazowym. Prace te świadczył w przyzakładowym warsztacie naprawczym oraz w zakładzie przerobczym. Spawał w szczególności konstrukcje metalowe, przenośniki wykorzystywane w K.. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie wykonywał innych prac poza spawaniem. Łączny staż pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w w/w zakładzie pracy wyniósł 11 miesięcy i 24 dni.

Od 1 września 1974 r. do 31 października 1981 r. wnioskodawca ponownie został zatrudniony w Spółdzielni (...) w S.. Wnioskodawca pracował na ryczałcie i wykonywał prace blacharza budowlanego. W tym okresie prowadził jednoosobowy zakład u siebie w domu. Zamawiał blachę, którą dostarczano mu do domu i tam ją przetwarzał, tzn. kręcił i zwiżał rynny, a następnie je montował. Niezbędne do tych czynności było posiadanie umiejętności i uprawnień spawacza. Blacha była jego własnością lub pochodziła ze spółdzielni. Materiał mógł dostarczać mu także zleceniodawca, a wnioskodawca występował wówczas jako wykonawca. Dalej Sąd ustalił, że wnioskodawca sam we własnym zakresie szukał klientów, którym przygotowywał elementy z blachy np. rynny, a następnie je montował. Zdarzały się także sytuacje, że zakład pracy zlecał mu wykonanie określonych prac. Z wykonanej pracy rozliczał się ze spółdzielnią i wpłacał na jej rzecz ryczałt. Ilość pracy jaką wykonywał wówczas

wnioskodawca zależała od tego czy miał blachę oraz czy były zlecenia. Jeżeli nie było surowca ani klientów, to odwołujący miał przestój i nie wykonywał pracy. Następnie w okresie od 1 stycznia 1985r. do 31 grudnia 1991r. wnioskodawca był zatrudniony w Ośrodku (...) w J. w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś jego stanowisko pracy w świadectwie pracy określone zostało jako mechanik. Wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu elektrycznym i gazowym. Łączny staż pracy w szczególnych warunkach w w/w zakładzie wyniósł 6 lat.

Analizując materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd I instancji wskazał, że wnioskodawca udowodnił okresy pracy w szczególnych warunkach, na które składało się zatrudnienie w Spółdzielni (...) w S. Oddział we F. od końca 1970 r. do 1 września 1973 r. (2 lata i 8 miesięcy) w K. S. od 1 września 1973 r. do 24 sierpnia 1974 r. (11 miesięcy i 24 dni) oraz w Ośrodku (...) w J. od 1 stycznia 1985 r. do 31 grudnia 1991 r. (6 lat). Za uznaniem powyższych okresów zatrudnienia jako okresów pracy w szczególnych warunkach przemawiało przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, a w szczególności zeznania wskazanych świadków. W ocenie Sądu wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał pracę przy spawaniu elektrycznym i gazowym, która to praca została wymieniona w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd Okręgowy nie uznał za udowodniony, jako okresu pracy w szczególnych warunkach, zatrudnienia od 1 września 1974 r. do 31 października 1981 r. w Spółdzielni (...) w S. Oddziale we F.. Wnioskodawca wykonywał wówczas prace blacharza – jego czynności sprowadzały się do obróbki blachy, kręceniu i zwijaniu rynien oraz ich montażu, niezbędne do tego było posiadanie umiejętności spawalniczych. Jednakże charakter pracy wnioskodawcy w powyższym okresie (ryczałt) nie uzasadniał spełnienia przesłanki stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Przechodząc do oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy, stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich warunków do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem nie wykazał, że w warunkach szczególnych pracował ponad 15 lat.

Sąd oddalił złożone przez S. G. odwołanie opierając orzeczenie na treści art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł S. G., zarzucając błędną ocenę zebranego materiału, wiele nieścisłości, bezzasadne przyjęcie, że nie wykazał on okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

I instancji . Zarzucił Sądowi niezaliczenie do okresu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia od 1 września 1974 r. do 31 października 1981r. w Spółdzielni (...)w S., gdzie pracował jako blacharz budowlany w pełnym wymiarze czasu pracy, a także pominięcie drugiego okresu zatrudnienia w Kopalni (...) w R. K. S. od 7 sierpnia 1983r. do 31 grudnia 1984r. tj. 1 rok, 4 miesiące i 14 dni , gdzie był spawaczem elektryczno gazowym. Z kolei pracę w Ośrodku (...) w J. wykonywał przez 7 lat, a nie 6 jak podaje Sąd. Końcowo wskazał, że bez pracy na ryczałcie w warunkach szczególnych przepracował 15 lat, 1 miesiąc i 14 dni.

W uzupełnieniu apelacji naprowadzał, że przepracował ponad 15 lat w warunkach szczególnych, na dowód czego dołączył szereg dokumentów. Wniósł

o przeprowadzenie dodatkowego dowodu z zeznań świadków dla ustalenie, że w okresie 1974-1981 pracował w warunkach szczególnych na stanowisku blacharz budowlany w pełnym wymiarze czasu pracy i stale wraz z dwoma innymi pracownikami. Wskazał, że zgłasza te wnioski na tym etapie postępowania, ponieważ dopiero teraz wszedł w ich posiadanie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona, o ile skarżący wnosi o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uchylenie sprawy i przekazanie jej Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania jest konieczne, ponieważ nie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności istotne dla prawidłowego rozstrzygnięcia.

Podniesione w apelacji zarzuty i wskazane na ich uzasadnienie dowody wskazują, że przyjęta przez Sąd I instancji metodologia oceny dowodów okazała się zawodna, co czyni zaskarżony wyrok przedwczesnym.

Przedmiotem sporu była ocena uprawnienia skarżącego do emerytury w obniżonym wieku, a to w związku z zatrudnieniem w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Przypomnieć wypadnie, iż prawo do emerytury, zgodnie z powołaną podstawą prawną, przysługuje ubezpieczonemu – mężczyźnie, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. (S. G. urodził się (...)), po ukończeniu 60 lat, o ile przed dniem 1stycznia 1999 r. spełni warunki stażowe, a to wykaże łączny staż ubezpieczenia wynoszący, co najmniej 25 lat, w tym 15 lat wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych, oraz który nie przystąpił do OFE. Podkreślić też należy, iż prawo do tej emerytury przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia warunki określone w tym przepisie, niezależnie od tego, kiedy osiągnął przewidziany ustawą wiek emerytalny.

Poza sporem było, że odwołujący ukończył 60 lat życia, legitymuje się 25 letnim stażem ubezpieczeniowym oraz rozwiązał stosunek pracy.

Spór sprowadza się do ustalenia prawa do emerytury z uwagi na wykonywanie pracy w warunkach szczególnych. Jediną sporną okolicznością było ustalenie, czy wnioskodawca spełnił zasadniczą przesłankę z art. 184 w/w ustawy tj. udowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Sąd I instancji stwierdził, że S. G. tego nie udowodnił.

Trzeba stwierdzić, że część zarzutów podniesionych w apelacji przez wnioskodawcę jest uzasadniona. Spór dotyczy okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w S., a ten okres zatrudnienia miałby znaczenie przesądzające dla ustalenia ewentualnego spełnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Bez tego okresu bowiem ponad wszelką wątpliwość wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy. Wnioskodawca dowodzi, że ze Spółdzielnią łączył go normalny stosunek pracy, a prace spawalnicze i blacharskie wykonywał w ramach stosunku pracy. Ta okoliczność nie została jednak wyjaśniona w żaden sposób. Sąd I instancji nie poczynił w tym kierunku żadnych ustaleń. Istnieją poważne wątpliwości, co do prawidłowości ustaleń Sądu Okręgowego, jeśli chodzi o pracę w Ośrodku (...) w J., gdzie wnioskodawca miał pracować – jak zeznali świadkowie – wyłącznie jako spawacz, gdy tymczasem częściowo tym zeznaniem przeczy świadectwo pracy znajdujące się w aktach emerytalnych wnioskodawcy. Te dwie okoliczności muszą zostać wyjaśnione.

Stąd też rzeczą Sądu I instancji będzie w ponownym postępowaniu w pierwszej kolejności bardzo szczegółowe odebranie zeznań od wnioskodawcy odnoszących się do wszystkich spornych okresów, odebrania od niego zeznań na temat czasokresu trwania pracy, którą uważa on za pracę w szczególnych warunkach, rodzaju prac jakie wykonywał, zasięgnięcia opinii, wyjaśnień i informacji u tych pracodawców, którzy jeszcze istnieją celem wyjaśnienia rozbieżności między istniejącymi świadectwami pracy, a zeznaniami świadków i ponowienie dowodu z zeznań świadków celem usunięcia wszystkich sprzeczności, jakie pomiędzy dowodami osobowymi, a dokumentami występują.

Dla rozstrzygnięcia istoty sporu w przedmiotowej sprawie niezbędnym staje się przeprowadzenie postępowania dowodowego w istocie od początku, przy uwzględnieniu wniosków składanych przez skarżącego, przy czym

przypomnienia wymaga, że w ponownym postępowaniu, to na wnioskodawcy ciążył będzie obowiązek wynikający z art. 6 k.c., który nakłada na stronę wymóg udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne i wykazania, że pracował w szczególnych warunkach na stanowiskach wymienionych w przepisach resortowych.

Przypomnienia też wymaga, że ocena, czy dana praca wykonywana jest w szczególnych warunkach winna nastąpić w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43), a to przez przyporządkowanie wykonywanej przez ubezpieczonego pracy do rodzajów prac wymienionych w jego załącznikach – wykazie A i B. To bowiem powołane rozporządzenie jest podstawowym aktem prawnym ustalającym warunki wcześniejszej emerytury, w tym kwalifikującym oznaczoną pracę jako pracę w szczególnych warunkach, której stałe wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy może rodzić uprawnienia emerytalne. Ewentualne zaś zarządzenia resortowe, których wydanie przewidziano w § 1 ust. 2 rozporządzenia, winny być zgodne z jego zapisami. Zauważyć bowiem przyjdzie, iż wykonywanie pracy na stanowiskach określonych w zarządzeniach resortowych (aktach branżowych), których nie wymieniono w oznaczonym wyżej wykazie A i B, nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Zatem pracą w szczególnych warunkach jest wyłącznie praca faktycznie wykonywana, która – co jeszcze raz zaznaczyć należy, wymieniona została w oznaczonym wykazie „A” i „B”.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd I instancji winien dążyć do ustalenia, czy wnioskodawca legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. W związku z powyższym Sąd winien przeprowadzić na tę okoliczność dowód z zawnioskowanych przez S. G. świadków oraz poddać szczegółowej analizie te dokumenty, które wnioskodawca dołączył na etapie postępowania apelacyjnego (nie wykluczając możliwości przeprowadzenia innych, czy to zaoferowanych przez strony, czy to dopuszczonych przez Sąd z urzędu dowodów), co pozwoli na przesądzenie kwestii o charakterze zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie i na rozstrzygnięcie o uprawnieniach emerytalnych apelującego.

Wskazane wyżej i podniesione w apelacji uchybienia w zakresie oceny materiału dowodowego mają tak zasadniczy charakter, iż bez wątpienia miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Ich waga i skutki sprawiają, że apelację trzeba uznać za skuteczną, bowiem ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji okazała się wadliwa.

W świetle wyżej naprowadzonych okoliczności – skoro wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego praktycznie na nowo w całości – na podstawie art. 386 § 4 kpc orzeczono jak w wyroku.

(...)

1. (...)

2. (...)